

Hjälpredan - Örebro län

Guide till stöd och insatser för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

2012
Örebro läns landsting
Kommuner inom Örebro län
Specialpedagogiska
skolmyndigheten

Innehåll

Syfte	3
Allmän information om Hjälpredan	3
Förkortningar.....	3
Viktiga begrepp	3
Kommuner inom Örebro län	4
Örebro läns landsting	5
Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM).....	8
Flerfunktionsnedsättning.....	9
Bemötande.....	9
Länklista	9
Hjälpreda för barn och elever med funktionsnedsättning Hörselnedsättning	11
Hjälpreda för barn och elever med funktionsnedsättning Rörelsehinder	16
Hjälpreda för barn och elever med Tal, språk och kommunikationsnedsättning.....	20
Hjälpreda för barn och elever med funktionsnedsättning Utvecklingsstörning	25
Hjälpreda för barn och elever med funktionsnedsättning Synnedsättning inklusive blindhet.....	30
Hjälpreda för barn och elever med funktionsnedsättning Kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	35

Syfte

Föräldrarna har huvudansvar för sitt barn men kommun, landsting och stat har ett delansvar för olika områden enligt lagar och förordningar. Med barnets optimala utveckling som mål krävs samverkan och samarbete mellan föräldrar och kommun, landsting och stat. Syftet med detta dokument är att tydliggöra ansvarsfördelning mellan Örebro läns landsting, kommuner inom Örebro län och Specialpedagogiska skolmyndigheten och på så sätt säkerställa att barn och ungdomar med funktionsnedsättning ges stöd.

Allmän information om Hjälpredan

Dokumentet är menat att vara ett stöd och en guide till de professionella och gäller barn och elever från 0 år och till och med att de avslutat gymnasiet med funktionsnedsättning inom områdena:

- Barn och elever med hörselnedsättning
- Barn och elever med rörelsehinder
- Barn och elever med tal, språk och kommunikationsnedsättning
- Barn och elever med utvecklingsstörning
- Barn och elever med synnedsättning inklusive blindhet
- Barn och elever med kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet

Hjälpredan kommer successivt att kompletteras med ytterligare områden. Det som närmast står på tur är barn och elever med synnedsättning och barn och elever med dövblindhet.

Kolumnen ”Kommunerna inom Örebro län” beskriver ansvarsfördelningen generellt. Länets kommuner kommer successivt att komplettera Hjälpredan med specifik information för respektive kommun.

Förkortningar

AKK	Alternativ och kompletterande kommunikation
BHV	Barnhälsovården
BUH	Barn- och ungdomshabiliteringen
CFH	Centrum för hjälpmedel
HDV	Hörsel- och dövverksamheten
SC	Syncentralen
SHV	Skolhälsovården
SPSM	Specialpedagogiska skolmyndigheten
TAKK	Tecken som alternativ och/eller kompletterande kommunikation
TUFF	Teckenspråksutbildning för föräldrar
VC	Vårdcentral

Viktiga begrepp

Förskrivare	Bedömer behovet av hjälpmedel och vilket hjälpmedel personen kan få samt förskriver sedan hjälpmedlet. Förskrivaren har även uppföljningsansvar.
Habilitering	Insatser som ska bidra till att en person med medfödd eller tidigt förvärvad funktionsnedsättning, utifrån dennes behov och förutsättningar, utvecklar och bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga samt skapar goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet
Rehabilitering	Insatser som ska bidra till att en person med förvärvad funktionsnedsättning, utifrån dennes behov och förutsättningar, återvinner eller bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga samt skapar goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet

Kommuner inom Örebro län

Skolans uppgift

Utbildning inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barn och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barn och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. 1 kap 4 § skollagen. Se länk till skollagen nedan.

Särskilt stöd i skolan

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. 3 kap 8 § skollagen. Se länk till skollagen nedan.

Särskilt stöd i förskolan

Om det genom uppgifter från förskolans personal, ett barn eller ett barns vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska förskolechefen se till att barnet ges sådant stöd. 8 kap 9 § skollagen. Se länk till skollagen nedan.

Elevhälsa

För elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa med specialpedagogiska, psykosociala, psykologiska och medicinska insatser.

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. 2 kap 25 § skollagen. Se länk till skollagen nedan.

En del kommuner har också utöver det som lagstiftningen kräver inrättat barn och elevhälsa för förskolan.

Länk till respektive kommun:

Örebro kommun

<http://www.orebro.se/>

Kumla kommun

<http://www.kumla.se/>

Hallsbergs kommun

<http://www.hallsberg.se/>

Askersunds kommun

<http://www.askersund.se/>

Laxå kommun

<http://www.laxa.se/>

Lekebergs kommun

<http://www.lekeberg.se/>

Karlskoga kommun

<http://www.karlskoga.se/>

Degerfors kommun

<http://www.degerfors.se/>

Nora kommun

<http://www.nora.se/>

Lindesbergs kommun

<http://www.lindesberg.se/>

Hällefors kommun

<http://www.hallefors.se/>

Ljusnarsberg kommun

<http://www.ljusnarsberg.se/>

Örebro läns landsting

Hälso- och sjukvården styrs av Hälso- och sjukvårdslagen(HSL). Av 3 b § HSL framgår att landstingen ska erbjuda habilitering och rehabilitering, hjälpmedel för funktionshindrade och tolktjänst för döva och hörselskadade.

Personer som tillhör personkretsen för LSS har rätt till rådgivning och annat personligt stöd enligt § 9.1 LSS (Lagen om stöd och service). Ansökan om rådgivning och annat personligt stöd ställs till LSS-handläggaren.

<http://www.orebroll.se/sv/Halsa-och-varld/Om-funktionsnedsattningar/Handikappkonsulenten-i-Orebro-lan/>

Habilitering och hjälpmedel

Förvaltningen Habilitering och hjälpmedel har flera verksamheter vars uppdrag är habilitering, rehabilitering och hjälpmedelsförsörjning för barn och ungdomar med funktionsnedsättning samt deras familjer och närstående.

<http://www.orebroll.se/habilitering>

Barn- och ungdomshabiliteringen

Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) ger stöd till barn och ungdomar med diagnos inom autismspektrum, förvärvad hjärnskada, hörselskada, rörelsehinder, utvecklingsstörning, synskada och vissa medicinska funktionsnedsättningar.

<http://www.orebroll.se/barnhab>

Syncentralen

Syncentralen (SC)erbjuder specialiserad rehabilitering och habilitering samt tillhandahåller, provar ut och tränar in hjälpmedel för synsvaga, gravt synskada, dövblinda och syn/hörselskadade personer i alla åldrar. När det gäller barn och ungdomar med synnedsättning och barn och ungdomar med kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet arbetar SC i nära samarbete med

BUH i det s.k. Synarbetslaget, vilket består av arbetsterapeut(SC) och kurator(BUH).

<http://www.orebroll.se/syncentralen>

Audiologiska kliniken

Audiologiska kliniken utreder och diagnostiserar hörselnedsättningar samt erbjuder behandling, habilitering och rehabilitering inom dessa områden till såväl barn som vuxna. Hörselhabilitering till barn och ungdom sker i samverkan med Hörsel- och dövverksamheten (HDV) inom Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH). Hörselvården tillhandahåller medicinsk, psykologisk, social samt teknisk rehabilitering/habilitering. Exempel på teknisk rehabilitering/habilitering kan vara hörhjälpmedel, hörslingor, varseblivningssystem, tillverkning av individuella öroninsatser, reparation av hörapparater m.m.

<http://www.orebroll.se/audiologiskakliniken>

Centrum för hjälpmedel

Centrum för hjälpmedel (CFH) tillgodoser med utgångspunkt från landstingets anvisningar behovet av hjälpmedel för personer med rörelse-, kognitions- och kommunikationsnedsättning. CFH erbjuder också utbildning på aktuellt hjälpmedel till elever och föräldrar. Aktuella förskrivarna vad avser barn och ungdomar finns inom BUH, Logopedi och foniatri (USÖ) samt logopedmottagningarna i Karlskoga och Lindesberg, Syncentralen och Audiologiska kliniken.

<http://www.orebroll.se/CFH>

SPRIDA är en enhet inom CFH med uppdrag att stödja förskrivare i utprovningprocessen vad avser hjälpmedel för kompensation av kommunikationsfunktionsnedsättning (se Behovstrappans begrepp).

<http://www.orebroll.se/Sprida>

I Habilitering och hjälpmedel ingår även tolktjänst för döva och hörselskadade.

<http://www.orebroll.se/tolkcentralen>

Hjälpmedel

Alla verksamheter inom Habilitering och hjälpmedel som har i uppdrag att förskriva hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning ska vid utlämnandet såväl muntligt som skriftligt informera patienten/brukaren eller i förekommande fall vårdnadshavare/företrädare om vilka skyldigheter som åligger landstinget respektive brukaren avseende hjälpmedlet samt hur hjälpmedlet ska användas och skötas.

Sådan information ska ges oavsett hjälpmedlets värde.

Vad avser hjälpmedel av större ekonomiskt värde t ex eldriven rullstol, datorbaserade hjälpmedel, förstörade videosystem och hörseltekniska hjälpmedel (inklusive hörapparater) bör dessutom en överenskommelse fattas mellan verksamheten och brukaren. Se även länklista Hjälpmedelsguide och behovstrappor.

Hjälpmedelsguide & Behovstrappor syftar till att ge användarvänlig och lättillgänglig information om hur prioriteringen sker, och vilka hjälpmedel som landstinget kan erbjuda för personer med funktionsnedsättning. Hjälpmedelsguiden är indelad i fyra behovsområden, och den stegvisa prioriteringen visas med behovstrappor.

Mellan kommunerna i Örebro län och Örebro läns landsting finns en överenskommelse kring hjälpmedel i skolan. Se länklista Samverkansöverenskommelse Hjälpmedel i skolan.

Övriga verksamheter inom landstinget

Barn och ungdomar med funktionsnedsättning får också precis som andra barn och ungdomar vård och behandling inom landstingets övriga verksamheter inom primärvård och sjukhusansluten sjukvård. Specialistverksamheter som kan vara aktuella är t.ex. Barn- och ungdomsmedicinska kliniken och Logopedi och foniatri/logopedmottagningar.

Barnhälsovården

Barnhälsovården ska främja barnens hälsa, utveckling och trygghet, genom att stödja föräldrar i ett aktivt föräldraskap, samt upptäcka och förebygga fysisk, psykisk och social ohälsa hos barn. Dessutom ska man uppmärksamma och förebygga risker för barn i närmiljö och samhälle.

Alla förskolebarn ska ha tillgång till och aktivt erbjudas att ansluta sig till barnhälsovårdens program. Besöken på barnavårdscentralen (BVC) är frivilliga och avgiftsfria och föräldrarna har möjlighet att fritt välja barnavårdscentral.

BVC-läkaren och BVC-sjuksköterskan medverkar med medicinsk kompetens i den del av kommunernas elevhälsa som berör förskolebarn.

Logopedi och foniatri

Logopeder utreder, diagnostiserar och behandlar barn, ungdomar och vuxna med tal-, språk- och kommunikationsnedsättningar samt sväljningssvårigheter. Vissa diagnosgrupper utreds även av foniatrer/specialistläkare på Logopedi och foniatri, ÖNH-kliniken, USÖ. Förskolebarn med tal- och språkstörning utreds och behandlas av logoped vid länets tre logopedmottagningar. Skolbarn och ungdomar kan remitteras till logoped för utredning av språkstörning/dyslexi i enlighet med fastställda riktlinjer. Logopeder förskriver även tal- och kommunikationshjälpmedel vid behov samt hjälpmedel för språk-, läs- och skrivstöd till barn, ungdomar och vuxna med språkstörning eller grav dyslexi enligt riktlinjer.

<http://www.orebroll.se/sv/uso/Patientinformation/Kliniker-och-enheter/Oron--nas--och-halskliniken/Logopedi-och-foniatri/>

Generellt för landstingets verksamheter gäller att de agerar i nära samverkan med familjen och andra huvudmän och aktörer som ger insatser till barn och ungdomar med funktionsnedsättning. En förutsättning för insatser är att barnet/ungdomen är aktuell inom verksamheten.

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)

Myndigheten arbetar för att barn, unga och vuxna oavsett funktionsförmåga, ska få förutsättningar att nå målen för sin utbildning. Det gör vi genom:

- specialpedagogiskt stöd
- undervisning i specialskolor
- tillgängliga läromedel
- statsbidrag

SPSM kompletterar kommunens egna resurser.

Specialpedagogiskt stöd

SPSM erbjuder stöd i frågor om individers lärande, pedagogers arbete eller verksamhet och organisation. Stödet kompletterar kommunernas och skolornas egna resurser. Vi ger råd och stöd rörande pedagogiska strategier och förhållningssätt, pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättning samt om kompetensutveckling.

Dessutom erbjuder SPSM kostnadsfria fortbildningar, konferenser och distansutbildningar.

Resurscenter - Extra stöd med specialpedagogiska utredningar

Vid SPSM: s nationella resurscenter genomförs specialpedagogiska kartläggningar och utredningar. Dessa görs av team med olika kompetenser i samverkan med pedagoger från förskolan eller skolan samt andra viktiga personer kring barnet eller eleven. Resurscentren erbjuder även kurser för föräldrar.

Resurscentren tar emot barn och elever med:

- synnedsättning med eller utan ytterligare funktionsnedsättning
- grav språkstörning
- hörselnedsättning i kombination med utvecklingsstörning, eller autism samt
- medfödd eller tidig dövblindhet

Läromedel

SPSM producerar läromedel inom områden där den kommersiella marknaden inte täcker behoven. Dessutom gör myndigheten anpassningar av förlagsutgivna läromedel samt stimulerar utvecklingen och utbudet av specialpedagogiska läromedel genom ekonomiska bidrag och konsultativt stöd till förlag.

Statliga specialskolor

SPSM driver tre nationella och fem regionala specialskolor. De nationella tar emot elever med:

- synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning
- hörselnedsättning i kombination med utvecklingsstörning och elever med medfödd dövblindhet.
- grav språkstörning

De regionala skolorna tar emot elever med hörselnedsättning.

Statsbidrag

Utbildningsanordnare och läromedelsproducenter samt i vissa fall enskilda personer kan ansöka om statsbidrag från oss. För verksamhet inom grundskola, särskola eller gymnasieskola finns möjlighet att söka bidrag för särskilda insatser i skolan (SIS). Andra bidrag riktar sig till ungdomar och vuxna, genom utbildningsanordnare inom eftergymnasial utbildning eller direkt till studerande.

Länk till hemsidan:

<http://www.spsm.se/>

Flerfunktionsnedsättning

Flerfunktionsnedsättning innebär en kombination av flera svåra funktionsnedsättningar. Personer med flerfunktionsnedsättning är ingen enhetlig grupp när det gäller orsak och symtom.

Vissa barn och elever har någon form av kombinerad funktionsnedsättning, men detta har inte varit möjligt att beskriva eftersom denna guide utgår från specifika funktionsnedsättningar. Undantaget för guiden är barn och elever med kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet.

För barn och elever med flerfunktionsnedsättning är det viktigt att de ofta komplexa individuella behoven uppmärksammas och beaktas. Flerfunktionsnedsättningarna kan ha funnits över lång tid och behovet av kontinuerlig kontakt med sjukvård, habilitering och kommun är stort.

Till följd av den eventuellt begränsade kommunikationsförmågan behöver omgivningen vara särskilt observant på kroppsspråk, mimik och ljud samt ta ett ansvar för att skapa goda kommunikationsmöjligheter och låta ett möte ta den tid det tar.

Läs mer om funktionsnedsättning på:
<http://www.spsm.se/Tillganglighet>

Bemötande

Attityder, acceptans av olikheter samt förhållningssätt har avgörande betydelse när det gäller att skapa möjligheter till delaktighet för barn och elever i förskola och skola.

Hur barn eller elever uppfattas av personal och kamrater i omgivningen påverkar det stöd och den omsorg som de får. Det är viktigt att bli positivt bemött som en individ med utvecklingsmöjligheter – både av sig själv och av omgivningen – för att kunna utvecklas optimalt.

Ett förhållningssätt som söker efter möjligheter i stället för att söka efter fel och brister, är viktigt i skapandet av ett socialt klimat för växande och utveckling. En god samverkan mellan kommun, stat och landsting en viktig förutsättning för att barn och elevers lärmiljö i förskola och skola.

Länklista

Hälso- och sjukvårdslagen

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Halso--och-sjukvardslag-1982_sfs-1982-763/

Lagen om stöd och service (LSS)

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-1993387-om-stod-och-ser_sfs-1993-387/

Regeringens proposition 2009/10:165 Nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet

<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/14/23/68/25bd4959.pdf>

Skollagen

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/

Barnhälsovårdens handbok

<http://www.orebroll.se/sv/Halsa-och-varld/Forvardgivare/Barnhalsovarden/Handbok/>

Barncentrums riktlinjer Tal- och språkstörning m.m.

http://www.orebroll.se/Files-sv/USO/Kliniker_enheter/Barn_o_ungdom/SHV-enheten/Riktlinjer%20neuropsyk.pdf

Samverkansöverenskommelse Hjälpmedel i skolan

http://www.orebroll.se/Files-sv/%c3%96rebro%20l%c3%a4ns%20landsting/V%c3%a5rd%20och%20h%c3%a4lsa/F%c3%b6r%20v%c3%a5rdgivare/OVK/Dokument/Barn_Ungdom_2011/Samverkansoverenskommelsehjelpmedeliskolan2011.pdf

Hjälpmedelsguide och Behovstrappor

<http://www.orebroll.se/sv/Om-landstinget/Press/Nyheter/2010/I-dag-lanseras-Hjalpmedelsguide--behovstrappor/>

Landstingets LSS-handläggare/Handikappkonsulent

<http://www.orebroll.se/sv/Halsa-och-varld/Om-funktionsnedsattningar/Handikappkonsulenten-i-Orebro-lan/>

Arbetsgång för barn och ungdomar med synnedsättning och blindhet

<http://www.orebroll.se/Files-sv/%c3%96rebro%20l%c3%a4ns%20landsting/V%c3%a5rd%20och%20h%c3%a4lsa/Habilitering/Syncentralen/Dokument/Arbetsg%c3%a5ng%20f%c3%b6r%20barn%20och%20ungdomar%20med%20synneds%c3%a4tning%20och%20blindhet.pdf>

Nordisk definition om dövblindhet

<http://www.fsdb.org/>

Hjälprea för barn och elever med funktionsnedsättning Hörselnedsättning

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning hörselnedsättning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Hörsel- och döv verksamheten (HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Utredning förskolebarn	Särskilt stöd i förskolan ska föregås av noggranna pedagogisk överväganden. Regeringens proposition 2009/10:165 Den nya skollagen för kunskap, valfrihet och trygghet, se länklista.		Alla nyfödda i Örebro län genomgår hörselscreening (OAE). BHV identifierar, dels vid 2½ års- och 4-årskontrollerna, dels efter kontakt med vårdnadshavare, barn med behov av utredning av hörsel. Remitterar i enlighet med fastställda kriterier till Audiologiska kliniken. Barnhälsovårdens handbok, se länklista Barn/ungdomar med risk för/eller misstänkt hörselnedsättning utreds och diagnostiseras av Audiologiska kliniken. HDV/BUH kan på vårdnadshavares uppdrag utreda barnets/ungdomens utveckling vad gäller kommunikation, språk och kognition.	Resurscenter döv/hörsel (kombinerat med utvecklingsstörning) och Resurscenter dövblind erbjuder fördjupat specialpedagogiskt stöd, pedagogisk utredning och uppföljning.
Utredning barn och elever i skolan	Om det framkommer uppgifter som innebär att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter i skolsituationen ska rektor se till att elevens behov av särskilt stöd utreds. Skollagen 3 kap 8 §, se länklista.		Barn/ungdomar med risk för/eller misstänkt hörselnedsättning utreds och diagnostiseras av Audiologiska kliniken. HDV/BUH kan på vårdnadshavares uppdrag utreda barnets/ungdomens utveckling vad gäller kommunikation, språk och kognition.	Resurscenter döv/hörsel (kombinerat med utvecklingsstörning) och Resurscenter dövblind erbjuder fördjupat specialpedagogiskt stöd, pedagogisk utredning och uppföljning.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning hörselnedsättning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Hörsel- och döv verksamheten (HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Vägledning/ informationsöverföring och planering inför mottagande/start i förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasie-skola	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		HDV/BUH kan enligt överenskommelse med vårdnadshavare ansvara för information om barnets/ungdomens hörselnedsättning, behov och pedagogiska konsekvenser, samt medverka vid samordnade konferenser. Vid behov kan personal från Audiologiska kliniken delta.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal.
Teckenspråk			HDV/BUH ger introduktionsutbildning samt grundutbildning i teckenspråk till föräldrar och nätverk.	Birgittaskolan erbjuder teckenspråksutbildning till hörande syskon samt barn till döva vårdnadshavare. Vårdnadshavare erbjuds föräldrautbildning och teckenspråksutbildning (TUFF). Elever som är inskrivna på Birgittaskolan får undervisning på teckenspråk och talad svenska.
Särskilt stöd	Förskolechef ansvarar för att barnet ges det stöd som deras speciella behov kräver i förskolan. Skollagen 8 kap 9 §. Rektor ansvarar för att elevens behov av särskilt stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapsmål som minst ska uppnås eller för att komma tillrätta med andra svårigheter i sin skolsituation.		HDV/BUH kan vid behov och på vårdnadshavares uppdrag delta vid åtgärdsplanering i förskola/skola.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning hörselnedsättning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Hörsel- och döv verksamheten (HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	Skollagen 3 kap. 8 och 10 §, se länklista.			
Psykosocialt stöd och rådgivning till barn/elev/vårdnadshavare/föräldrar	För psykosocialt stöd har skolan tillgång till elevhälsa med bl a kurator. Skollagen 2 kap 25 §, se länklista.		HDV/BUH erbjuder rådgivning och psykosocialt stöd till barnet/ ungdomen och familjen utifrån funktionsnedsättning och behov.	Vid skolplacering på Birgittaskolan Örebro finns ett elevhälsoteam.
Anpassade lokaler/miljöer i förskola och skola	Rektor ansvar för att de lokaler och den utrustning finns som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Skollagen 2 kap 35 §, se länklista.		Audiologiska kliniken kan vid behov göra akustikmätning och installera personliga hörhjälpmedel. HDV/BUH ger råd och stöd angående förbättringar i ljudmiljön utifrån åtgärdsförslag från Audiologiska kliniken.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal.
Grundutrustning i förskola/skola	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för grundutrustning i skolan, se länklista.		Audiologiska kliniken kan vid behov och utifrån enskilt barns/ungdoms behov ge råd och stöd vid val av grundutrustning t ex hörslina, mikrofon och högtalare. HDV/BUH kan vid behov ge råd och stöd i användandet av grundutrustning.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal. Vid skolplacering på Birgittaskolan Örebro tillhandahålls grundutrustning att disponera under skoltiden.
Pedagogiska hjälpmedel och läromedel	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för inköp av pedagogiska hjälpmedel och läromedel i skolan, se länklista.		Audiologiska kliniken kan vid behov ge råd och stöd vid val av pedagogiska hjälpmedel ex. hörslina, mikrofon och högtalare. HDV/BUH kan vid behov ge råd och stöd i användandet av pedagogiska hjälpmedel.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen. Främjar och informerar om

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning hörselnedsättning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Hörsel- och döv verksamheten (HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
				anpassade läromedel samt producerar, ger produktionsstöd och säljer anpassade läromedel och material.
Personliga hjälpmedel	De grundläggande förutsättningarna för att barnet/eleven ska kunna använda sitt personliga hjälpmedel ansvarar förskolan/skolan för. Se samverkansöverenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner, se länklista.		Landstinget är i enlighet med samverkansöverenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för personliga hjälpmedel, se länklista. Audiologiska kliniken förskriver och installerar hörhjälpmedel, samt ger information om hjälpmedlet till elev och personal. HDV/BUH kan vid behov förskriva och ge handledning kring personliga hjälpmedel för kommunikation och kognition. SPRIDA(CFH) kan mot ersättning erbjuda utbildning och kompetensutveckling för skolpersonal.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen
Information och utbildning kring personliga hjälpmedel			Audiologiska kliniken ger information om hjälpmedlet till personal och elever. HDV/BUH kan i samråd med hörselpedagog ge stöd i användandet av det personliga hjälpmedlet.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning hörselnedsättning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Hörsel- och döv verksamheten (HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Skolskjuts	Elever i grundskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet. Skollagen 10 kap 32 §, se länklista.			Vid skolplacering Birgittaskolan, Örebro, administreras upphandling och samordning av skolskjuts.
Uppföljning och åtgärdsplanering inför förändrad lärosituation/stadiebyte	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		Audiologiska kliniken kan vid behov och om besked ges i god tid bistå eleven med byte/flytt av hörhjälpmedel i samband med förändrad lärosituation. HDV/BUH kan på vårdnadshavare uppdrag ge stöd vid stadiebyte och förändrad lärosituation. Vid behov kan personal från Audiologiska kliniken delta. SPRIDA(CFH) kan mot ersättning erbjuda utbildning och kompetensutveckling för skolpersonal.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.

Hjälprea för barn och elever med funktionsnedsättning Rörelsehinder

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning rörelsehinder	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Utredning förskolebarn	Särskilt stöd i förskolan ska föregås av noggranna pedagogisk överväganden. Regeringens proposition 2009/10:165 Den nya skollagen för kunskap, valfrihet och trygghet, se länklista.		BUH kan på vårdnadshavares uppdrag göra bedömningar av barnets motorik och kognition.	
Utredning barn och elever i skolan	Om det framkommer uppgifter som innebär att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter i skolsituationen ska rektor se till att elevens behov av särskilt stöd utreds. Skollagen 3 kap. 8 §, se länklista.		BUH kan på vårdnadshavares uppdrag göra bedömningar av barnets/ungdomens motorik och kognition.	
Vägledning/ informationsöverföring och planering inför mottagande/start i förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasie-skola	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		BUH kan, enligt överenskommelse med vårdnadshavare, ansvara för information om barnet/ ungdomens funktionsnedsättning och behov samt medverka vid samordnad planering.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolas ledning och berörd personal.
Särskilt stöd	Förskolechef ansvarar för att barnet ges det stöd som deras speciella behov kräver. Skollagen 8 kap. 9 §, se länklista. Rektor ansvarar för att elevens behov av särskilt stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapsmål som minst ska uppnås eller för att		BUH deltar på vårdnadshavares begäran i åtgärdsplanering.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolas ledning och berörd personal.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning rörelsehinder	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	komma tillrätta med andra svårigheter i sin skolsituation. Skollagen 3 kap. 8 och 10 §, se länklista.			
Psykosocialt stöd och rådgivning till barn/elev/vårdnadsha-vare	För psykosocialt stöd har skolan tillgång till elevhälsa med bl.a. kurator Skollagen 2 kap. 25 §, se länklista.		BUH erbjuder rådgivning och stöd utifrån funktionsnedsättningen till barnet/ungdomen och familjen.	
Anpassade lokaler/miljöer i förskola och skola	Rektor ansvar för att de lokaler och den utrustning finns som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Skollagen 2 kap. 35 §, se länklista.		BUH kan ge råd och stöd hur miljön kan utformas/ anpassas för att göra den tillgänglig för barnet/ungdomen med rörelsehinder.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och berörd personal.
Grundutrustning i förskola/skola	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för grundutrustning i skolan, se länklista.		BUH kan ge råd och stöd kring val av lämplig grundutrustning.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolan/skolans ledning och till berörd personal.
Pedagogiska hjälpmedel och läromedel	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för inköp av pedagogiska hjälpmedel och läromedel i skolan, se länklista.		BUH kan ge råd och stöd i användandet av pedagogiska hjälpmedel. SPRIDA (CFH) kan mot ersättning erbjuda utbildning/ kompetensutveckling.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen. Främjar och informerar om läromedel samt producerar, ger produktionsstöd och säljer anpassade läromedel och material.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning rörelsehinder	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Personliga hjälpmedel	De grundläggande förutsättningarna för att barnet/eleven ska kunna använda sitt personliga hjälpmedel ansvarar förskolan/skolan för. Se samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner, se länklista.		Landstinget är i enlighet med samverkansöverenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för personliga hjälpmedel, se länklista. BUH förskriver personliga hjälpmedel enligt gällande regelverk för rörelsehinder. I förekommande fall förskrivs även hjälpmedel för kognitiva svårigheter och inkontinens, se länklista. Vid behov genomförs översyn och justering av personliga hjälpmedel.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen.
Information och utbildning kring personliga hjälpmedel			Förskrivaren informerar och instruerar om hjälpmedlets syfte och funktion till barnet/ungdomen och vårdnadshavare samt från skolan anvisad personal, se länklista.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen.
Skolskjuts	Elever i grundskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet. Skollagen 10 kap. 32 §, se länklista.			

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning rörelsehinder	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	För gymnasieskolan se kommunens riktlinjer för busskort alternativt färdtjänst.			
Uppföljning och åtgärdsplanering inför förändrad lärosituation/stadiebyte	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		BUH kan på vårdnadshavares uppdrag ge råd och stöd inför förändrad lärosituation/stadiebyte.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.

Hjälprea för barn och elever med Tal, språk och kommunikationsnedsättning

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning tal, språk och kommunikation	Förskola/skola		Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Logopedmottagningar	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Utredning förskolebarn	Särskilt stöd i förskolan ska föregås av noggranna pedagogisk överväganden. Regeringens proposition 2009/10:165 Den nya skollagen för kunskap, valfrihet och trygghet, se länklista.		BHV identifierar, dels vid 2½ års- och 4-års kontrollerna, dels efter kontakt med vårdnadshavare, barn med behov av utredning av logoped. Remitterar i enlighet med fastställda kriterier. BHV:s Handbok, se länklista. Logopedmottagning ansvarar för utredning/bedömning av tal, språk och kommunikation. BUH kan på vårdnadshavares uppdrag göra bedömningar av barnets tal, språk och kommunikation samt genomföra utredning inför val av AKK (Alternativ och Kompletterande Kommunikation).	Resurscenter tal och språk erbjuder specialpedagogisk utredning samt konsultation. Inför, respektive efter, eventuell utredning erbjuds även kompletterande specialpedagogiskt stöd.
Utredning barn och elever i skolan	Om det framkommer uppgifter som innebär att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter i skolsituationen ska rektor se till att elevens behov av särskilt stöd utreds Skollagen 3 kap. 8 §, se länklista.		Vid frågeställning grav eller generell tal- och språkstörning kan logopedmottagning göra utredning efter remiss från skolhälsovården. Barncentrums riktlinjer, Tal- och språkstörning, se länklista. BUH kan på vårdnadshavares uppdrag göra bedömningar av barnets/ungdomens tal, språk och kommunikation och utredning inför val av AKK(Alternativ och Kompletterande Kommunikation).	Resurscenter Tal och språk erbjuder specialpedagogisk utredning samt konsultation. Inför samt efter utredning erbjuds även kompletterande specialpedagogiskt stöd.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning tal, språk och kommunikation	Förskola/skola		Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Logopedmottagningar	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Vägledning/ informationsöverföring och planering inför mottagande/start i förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasie-skola	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		Logopedmottagning och/eller BUH kan efter överenskommelse med vårdnadshavare ge information om barnets/ungdomens funktionsnedsättning, behov och pedagogiska konsekvenser samt medverka vid samordnad planering. Inför start i förskoleklass överförs information från logoped vid logopedmottagning i enlighet med Barncentrums riktlinjer, Tal- och språkstörning, se länklista.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.
Tal-, språk och kommunikationsstöd	Rektor/förskolechef ansvarar för att personalen har kompetens och får adekvat utbildning.	Rektor/förskolechef	Logopedmottagning ger vid behov och i samverkan med vårdnadshavare råd och behandling till förskolebarn. Vid behov av TAKK (Tecken som alternativ och/eller kompletterande kommunikation) ansvarar logopedmottagning för introduktion till barn och vårdnadshavare. Vid uttalat behov av TAKK kan vårdnadshavare erbjudas utbildning via BUH. Vad avser skolbarn se Barncentrums riktlinjer, Tal- och språkstörning, se länklista. BUH ger efter behov behandling, råd och stöd kring barnets	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning tal, språk och kommunikation	Förskola/skola		Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Logopedmottagningar	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
			kommunikationsutveckling. Vid behov av AKK(Alternativ och Kompletterande Kommunikation) ansvarar BUH för utformning, utbildning till vårdnadshavare/personal samt stöd kring användandet. BUH kan även erbjuda utbildning i TAKK (Tecken som alternativ och/eller kompletterande kommunikation) till vårdnadshavare och nätverk. Personal kan delta i utbildning mot ersättning.	
Särskilt stöd	Förskolechef ansvarar för att barnet ges det stöd som deras speciella behov kräver i förskolan. 8 kap 9 § skollagen Rektor ansvarar för att elevens behov av särskilt stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapsmål som minst ska uppnås eller för att komma tillrätta med andra svårigheter i sin skolsituation. Skollagen 3 kap. 8 och 10 §, se länklista.		BUH deltar på vårdnadshavares begäran i åtgärdsplanering.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.
Psykosocialt stöd och rådgivning till barn/elev/vårdnadshavare	För psykosocialt stöd har skolan tillgång till elevhälsa med bl.a. kurator. Skollagen 2 kap. 25 §, se länklista.		BUH erbjuder rådgivning och stöd utifrån funktionsnedsättningen till barnet/ungdomen och familjen.	I samband med utredning erbjuder resurscenter Tal och språk stöd till barn/unga/vårdnadshavare.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning tal, språk och kommunikation	Förskola/skola		Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Logopedmottagningar	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Anpassade lokaler/miljöer	Rektor ansvarar för att de lokaler och den utrustning finns som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Skollagen 2 kap. 35 §, se länklista.		BUH kan ge råd och stöd hur miljön kan utformas/ anpassas för att underlätta kommunikation.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.
Grundutrustning i förskola/skola	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för grundutrustning i skolan, se länklista.		BUH kan ge råd och stöd kring val av lämplig grundutrustning.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd till skolans ledning och till berörd personal om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.
Pedagogiska hjälpmedel och läromedel	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för inköp av pedagogiska hjälpmedel och läromedel i skolan, se länklista.		BUH kan ge råd och stöd i användandet av pedagogiska hjälpmedel. SPRIDA (CFH) kan mot ersättning erbjuda utbildning/ kompetensutveckling.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen. Främjar och informerar om anpassade läromedel samt producerar, ger produktionsstöd och säljer anpassade läromedel och material.
Personliga hjälpmedel	De grundläggande förutsättningarna för att barnet/eleven ska kunna använda sitt personliga hjälpmedel och bli en naturlig del i personens vardag ansvarar förskolan/skolan för. Om hjälpmedelsbehovet förändras tas kontakt med den förskrivare som förskrev hjälpmedlet. Se samverkansöverenskommelse		Landstinget är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för personliga hjälpmedel, se länklista. BUH, eller logopedmottagning i förekommande fall; kan i enlighet med gällande regelverk förskriva,	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning tal, språk och kommunikation	Förskola/skola		Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) Logopedmottagningar	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner, se länklista.		Tillhandahålla (BUH) och ge handledning kring personliga hjälpmedel för kommunikation, se länklista. Vid behov genomförs även översyn och justering av personliga hjälpmedel (BUH).	
Information och utbildning kring personliga hjälpmedel			Förskrivaren informerar och handleder om hjälpmedlets syfte och funktion till barn/unga och vårdnadshavare samt från skolan anvisad personal, se länklista.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen.
Skolskjuts	Elever i grundskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet. Skollagen 10 kap § 32, se länklista. För gymnasieskolan se kommunens riktlinjer för busskort.			
Uppföljning och åtgärdsplanering inför förändrad lärosituation/ stadiebyte	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		BUH kan på vårdnadshavares uppdrag ge stöd vid stadiebyte och förändrad lärosituation.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.

Hjälprea för barn och elever med funktionsnedsättning Utvecklingsstörning

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning utvecklingsstörning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Utredning förskolebarn	Särskilt stöd i förskolan ska föregås av noggranna pedagogisk överväganden. Regeringens proposition 2009/10:165 Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet, se länklista.		BHV på uppdrag av vårdnadshavare initiera utredning.	
Utredning barn och elever i skolan	Om det framkommer uppgifter om att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter i skolsituationen ska rektor se till att elevens behov av särskilt stöd utreds Skollagen 3 kap. 8 §, se länklista. Mottagande i grundsärskola prövas av barnets hemkommun. Ett beslut om mottagande i grundsärskolan ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Skollagen 7 kap. 5 §, se länklista. En elev som gått ut grundsärskolan har alltid rätt att tas emot i gymnasiesärskolan.		BUH kan på vårdnadshavares uppdrag göra uppföljande/kompletterande bedömningar.	

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning utvecklingsstörning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	I annat fall ska frågan prövas av elevens hemkommun om eleven tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan. Ett sådant beslut ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning.			
Vägledning/ informationsöverföring och planering inför mottagande/start i förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasie-skola	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		BUH kan, enligt överenskommelse med vårdnadshavare, ge information om funktionsnedsättningen och de pedagogiska konsekvenser den kan medföra, samt medverka vid samordnad planering.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.
Särskilt stöd	Förskolechef ansvarar för att barnet ges det stöd som deras speciella behov kräver i förskolan. 8 kap. 9 § skollagen Rektor ansvarar för att elevens behov av särskilt stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapsmål som minst ska uppnås eller för att komma tillrätta med andra svårigheter i sin skolsituation. Skollagen 3 kap. 8 och 10 §, se länklista.		BUH kan delta, på vårdnadshavares uppdrag, vid åtgärdsplanering i skolan för det enskilda barnet/ungdomen.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning utvecklingsstörning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Psykosocialt stöd och rådgivning till barn/elev/vårdnadshavare/föräldrar	För psykosocialt stöd har skolan tillgång till elevhälsa med bl.a. kurator. Skollagen 2 kap. 25 §, se länklista.		BUH erbjuder rådgivning och stöd till barnet/ungdomen och familjen utifrån funktionsnedsättningen.	
Anpassade lokaler/miljöer	För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Skollagen 2 kap. 35 §, se länklista.		BUH kan ge kompletterande råd om hur miljön kan utformas/ anpassas för att göra den tillgänglig för barn/ungdomar med utvecklingsstörning.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.
Grundutrustning i förskola och skola	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för grundutrustning i skolan, se länklista.		BUH kan ge kompletterande råd kring val av lämplig grundutrustning.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.
Pedagogiska hjälpmedel och läromedel	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för inköp av pedagogiska hjälpmedel och läromedel i skolan, se länklista.		BUH kan ge råd och stöd i användandet av pedagogiska hjälpmedel.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal. Främjar och informerar om anpassade läromedel samt producerar, ger produktionsstöd och säljer anpassade läromedel och material.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning utvecklingsstörning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Personliga hjälpmedel	De grundläggande förutsättningarna för att barnet/eleven ska kunna använda sitt personliga hjälpmedel ansvarar förskolan/skolan för. Se samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner, se länklista.		Landstinget är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för personliga hjälpmedel, se länklista.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen
Information och utbildning kring personliga hjälpmedel			Förskrivaren informerar och handleder om hjälpmedlets syfte och funktion till barn/unga och vårdnadshavare samt från skolan anvisad personal i skolan, se länklista.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen
Skolskjuts	Elever i grundsärskolan och gymnasiesärskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet. Skollagen 11 kap. 31 §. Skollagen 19 kap 20 §, se länklista.			

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning utvecklingsstörning	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Barn- och ungdomshabiliteringen (BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Uppföljning och åtgärdsplanering inför förändrad lärosituation/stadiebyte	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		BUH deltar på vårdnadshavares begäran i planering inför förändrad lärosituation/stadiebyte.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.

Hjälprea för barn och elever med funktionsnedsättning Synnedsättning inklusive blindhet

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med synnedsättning inklusive blindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC, och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Utredning förskolebarn	Särskilt stöd i förskolan ska föregås av noggranna pedagogisk överväganden. Regeringens proposition 2009/10:165 Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet, se länklista.		BHV identifierar, dels vid 4-årsbesöket, dels efter kontakt med vårdnadshavare, barn med behov av utredning av syn. Remitterar i enlighet med fastställda kriterier till Ögonklinik. Barnhälsovårdens handbok, kapitel 8, se länklista. Ögonläkare remitterar efter medicinsk utredning och misstanke om/fastställd synnedsättning (visus < 0,3 med optimal korrektion på bästa ögat och/eller närvisus 8 p eller sämre med add 4). Stora synfältsdefekter vägs in i bedömningen) barnet till Synarbetslaget, SC/BUH. Se Länklista. Tid för ett första möte med föräldrarna avtalas. Synarbetslaget kan med godkännande av vårdnadshavare göra uppföljande/kompletterande bedömningar.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen innan och efter utredning. Resurscenter syn erbjuder fördjupad specialpedagogisk utredning; kartläggning, bedömning, konsekvenser och strategier samt uppföljning.
Utredning barn och elever i skolan	Om det framkommer uppgifter som innebär att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter i skolsituationen ska rektor se till att elevens behov av särskilt stöd utreds Skollagen 3 kap. 8 §, se länklista		Ögonläkare remitterar efter medicinsk utredning och misstanke om/fastställd synnedsättning (visus < 0,3 med optimal korrektion på bästa ögat och/eller närvisus 8 p eller sämre med add 4). Stora synfältsdefekter vägs in i bedömningen) barnet till Synarbetslaget SC/BUH.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen innan och efter utredning. Resurscenter syn erbjuder fördjupad specialpedagogisk utredning; kartläggning, bedömning, konsekvenser och

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med synnedläggelse inklusive blindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC, och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	Skolhälsovården remitterar vid behov till ögonläkare.		Se Länklista. Tid för ett första möte med föräldrarna avtalas. Utifrån barnets/elevens mognad och utveckling inbjuds även barnet/eleven. Synarbetslaget kan med godkännande av vårdnadshavare göra uppföljande/kompletterande bedömningar.	strategier samt uppföljning.
Vägledning/ informationsöverföring och planering inför mottagande/start i förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasie-skola	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		Synarbetslaget erbjuder vid behov och enligt överenskommelse med vårdnadshavare, information till förskolechef/rektor barn- och elevhälsoteam samt närmast berörd personal i förskola/skola om synnedläggelsen och de pedagogiska konsekvenser den kan medföra. Medverkar i samordnad planering vid behov.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal.
Punktskrift	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkas överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för inköp av pedagogiska hjälpmedel och läromedel i skolan, se länklista		Synarbetslaget erbjuder grundläggande information om punktskrift till föräldrar och barnet/eleven.	Resurscenter syn erbjuder vårdnadshavare och berörd personal kurser där punktinläring ingår. Utifrån råd- och stöduppdrag finns regionala rådgivare som vägledande stöd i skolverksamheterna.
Särskilt stöd	Förskolechef ansvarar för att barnet ges det stöd som deras speciella behov kräver i förskolan. 8 kap. 9 § skollagen Rektor ansvarar för att elevens		Synarbetslaget kan vid behov, med vårdnadshavares godkännande och önskemål, samverka i åtgärdsplanering i skolan, delta i åtgärdsplanering samt vid behov	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med synnedläggelse inklusive blindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC, och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	behov av särskilt stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapsmål som minst ska uppnås eller för att komma tillrätta med andra svårigheter i sin skolsituation. Skollagen 3 kap. 8 och 10 §, se länklista. Barn som på grund av sin funktionsnedsättning inte kan gå i grundskolan eller grundsärskolan ska tas emot i specialskolan om de är synskadade med ytterligare funktionsnedsättning 7kap 6§ skollagen		träna särskilda strategier.	
Psykosocialt stöd och rådgivning till barn/elev/vårdnadshavare	I skolan finns elevhälsa med specialpedagog, kurator, psykolog, skolsköterska och läkare som bl.a. arbetar med stöd och rådgivning. Skollagen 2 kap. 25 §, se länklista		Synarbetslaget erbjuder psykosocialt stöd till barn/elev/föräldrar/vårdnadshavare utifrån synnedläggelsen.	I samband med att Resurscenter syn, Stockholm och Örebro, erbjuder fördjupad specialpedagogisk utredning, erbjuds detta stöd. Vid skolplacering på Ekeskolan Örebro finns även ett elevhälsoteam.
Anpassade lokaler/miljöer i förskola och skola	För utbildningen ska lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Skollagen 2kap. 35 §, se länklista Detta får också antas gälla utemiljön. För utbildningen ska lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med		Synarbetslaget kan ge råd och stöd hur miljön kan anpassas för att göra den tillgänglig för barnet/eleven med synnedläggelse.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med synnedsättning inklusive blindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC, och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	utbildningen ska kunna uppfyllas. Skollagen 2kap. 35 §, se länklista Detta får också antas gälla utemiljön.			
Grundutrustning i förskola/skola	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för grundutrustning i skolan, se länklista.		Synarbetslaget kan ge råd och stöd kring lämplig grundutrustning.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal.
Pedagogiska hjälpmedel och läromedel	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för inköp av pedagogiska hjälpmedel och läromedel i skolan, se länklista		Synarbetslaget kan ge råd och stöd i användandet av pedagogiska hjälpmedel. SPRIDA(CFH) kan mot ersättning erbjuda skolpersonal utbildning/kompetensutveckling.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal. Främjar och informerar om anpassade läromedel samt producerar, ger produktionsstöd och säljer anpassade läromedel och material.
Personliga hjälpmedel	De grundläggande förutsättningarna för att barnet/eleven ska kunna använda sitt personliga hjälpmedel ansvarar förskolan/skolan för. Se samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner, se länklista.		Landstinget är i enlighet med samverkansöverenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för personliga hjälpmedel, se länklista. Syncentralen förskriver personliga hjälpmedel enligt gällande regelverk för personer med	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med synnedläggelse inklusive blindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården(BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC, och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH)	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
			synnedläggelse. Vid behov genomförs översyn och justering av personliga hjälpmedel.	
Information och utbildning kring personliga hjälpmedel			Förskrivaren informerar och handleder om hjälpmedlets syfte och funktion till barnet/eleven och vårdnadshavare samt från skolan anvisad personal, se länklista.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen.
Skolskjuts	Elever i grundskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedläggelse eller annan särskild omständighet. Skollagen 10 kap § 32, se länklista. För gymnasieskolan se kommunens riktlinjer för busskort alternativt färdtjänst.			Vid skolplacering vid specialskolor, administreras upphandling och samordning av skolskjuts.
Uppföljning och åtgärdsplanering inför förändrad lärosituation/stadiebyte	Rektor förskolechef ansvarar för planering		Synarbetslaget samverkar på önskan av vårdnadshavare i planering inför förändrad lärosituation/stadiebyte.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedläggelsen till skolans ledning och till berörd personal.

Hjälprea för barn och elever med funktionsnedsättning Kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH) Hörsel- och döv verksamheten(HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Utredning förskolebarn	Särskilt stöd i förskolan ska föregås av noggranna pedagogisk överväganden. Regeringens proposition 2009/10:165 Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet, se länklista.		Alla nyfödda barn i Örebro län genomgår hörselscreening (OAE). BHV identifierar, dels vid besök, dels efter kontakt med vårdnadshavare, barn med behov av utredning av syn/hörsel. Remitterar i enlighet med fastställda kriterier till Ögonklinik/Audiologiska kliniken. Barnhälsovårdens handbok, se länklista Ögonläkare remitterar efter medicinsk utredning och misstanke om/fastställd synnedsättning (visus < 0,3 med optimal korrektion på bästa ögat och/eller närvisus 8 p eller sämre med add 4). Stora synfältsdefekter vägs in i bedömningen) barnet till Synarbetslaget, SC/BUH. Se Länklista. Tid för ett första möte med föräldrarna avtalas. Synarbetslaget kan med godkännande av vårdnadshavare göra uppföljande/kompletterande bedömningar.	Resurscenter dövblind, Gnesta, erbjuder fördjupat specialpedagogiskt stöd, pedagogisk utredning och uppföljning.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH) Hörsel- och döv verksamheten(HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
			Barn/ungdomar med risk för/eller misstänkt hörselnedsättning utreds och diagnostiseras av Audiologiska kliniken. HDV/BUH kan på vårdnadshavares uppdrag utreda barnets/ungdomens utveckling vad gäller kommunikation, språk och kognition.	
Utredning barn och elever i skolan	Om det framkommer uppgifter som innebär att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter i skolsituationen ska rektor se till att elevens behov av särskilt stöd utreds Skollagen 3 kap. 8 §, se länklista.		Remiss till ögonläkare från SHV, Barn- och ungdomskliniken eller VC. Ögonläkare remitterar efter medicinsk utredning och misstanke om/fastställd synnedsättning (visus > 0,3 med optimal korrektion på bästa ögat och/eller närvisus 8 p eller sämre med add 4). Stora synfältsdefekter vägs in i bedömningen) barnet till Synarbetslaget, SC/BUH. Se Länklista. Tid för ett första möte med föräldrarna avtalas. Synarbetslaget kan med godkännande av vårdnadshavare göra uppföljande/kompletterande bedömningar.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen innan och efter utredning. Resurscenter dövblind Gnesta erbjuder fördjupat specialpedagogiskt stöd, pedagogisk utredning och uppföljning.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH) Hörsel- och döv verksamheten(HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
			Barn/ungdomar med risk för/eller misstänkt hörselnedsättning utreds och diagnostiseras av Audiologiska kliniken. HDV/BUH kan på vårdnadshavares uppdrag utreda barnets/ungdomens utveckling vad gäller kommunikation, språk och kognition.	
Vägledning/ informationsöverföring och planering inför mottagande/start i förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola	Rektor/förskolechef ansvarar för planering.		Synarbetslaget erbjuder vid behov och enligt överenskommelse med vårdnadshavare, information till förskolechef/rektor barn- och elevhälso team samt närmast berörd personal i förskola/skola om synnedsättningen och de pedagogiska konsekvenser den kan medföra. Medverkar i samordnad planering vid behov. HDV/BUH kan enligt överenskommelse med vårdnadshavare ansvara för information om barnets/ungdomens hörselnedsättning, behov och pedagogiska konsekvenser, samt medverka vid samordnade	Resurscenter dövblind Gnesta erbjuder fördjupat specialpedagogiskt stöd, pedagogisk utredning och uppföljning samt pedagogisk handledning med fokus på samspel och kommunikation. Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH) Hörsel- och döv verksamheten(HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
			konferenser. Vid behov kan personal från Audiologiska kliniken delta.	
Teckenspråk, taktilt teckenspråk, punktskrift	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkas överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för inköp av pedagogiska hjälpmedel och läromedel i skolan, se länklista		HDV/BUH ger introduktionsutbildning samt grundutbildning i teckenspråk till föräldrar och nätverk. Synarbetslaget erbjuder grundläggande information om punktskrift till föräldrar och barnet/eleven.	Resurscenter dövblind Gnesta erbjuder utbildning till personal i taktilt teckenspråk utifrån enskilda elevers specifika behov av kommunikation och samspel. Specialskolan erbjuder teckenspråksutbildning till hörande syskon samt barn till döva vårdnadshavare. Vårdnadshavare erbjuds föräldrautbildning och teckenspråksutbildning och taktilt teckenspråk (TUFF). Elever som är inskrivna på specialskola i Örebro, Birgittaskolan, får undervisning på teckenspråk och talad svenska. Elever inskrivna på specialskolan Åsbackaskolan i Gnesta erbjuds även taktilt stöd i sin språkutveckling.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH) Hörsel- och döv verksamheten(HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Särskilt stöd	Förskolechef ansvarar för att barnet ges det stöd som deras speciella behov kräver i förskolan. 8 kap. 9 § skollagen Rektor ansvarar för att elevens behov av särskilt stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapsmål som minst ska uppnås eller för att komma tillrätta med andra svårigheter i sin skolsituation. Skollagen 3 kap. 8 och 10 §, se länklista. Barn som på grund av sin funktionsnedsättning eller andra särskilda skäl inte kan gå i grundskolan eller grundsärskolan ska tas emot i specialskolan om de är dövblinda 7kap 6 § skollagen.		Synarbetslaget kan vid behov, med vårdnadshavares godkännande eller begäran, delta vid åtgärdsplanering samt vid behov träna särskilda strategier. HDV/BUH kan vid behov och på vårdnadshavares uppdrag delta vid åtgärdsplanering i förskola/skola.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal. Specialpedagogiska skolmyndigheten erbjuder föräldrautbildning 1 g/år.
Psykosocialt stöd och rådgivning till barn/elev/vårdnadshavare	I skolan finns elevhälsa med specialpedagog, kurator, psykolog, skolsköterska och läkare som bl.a. arbetar med stöd och rådgivning. Skollagen 2 kap. 25 §, se länklista		HDV/BUH erbjuder rådgivning och psykosocialt stöd till barnet/ungdomen och familjen utifrån funktionsnedsättning och behov. Synarbetslaget erbjuder psykosocialt stöd till barn/elev/vårdnadshavare utifrån synnedsättningen.	Vid skolplacering vid specialskola finns elevhälsoteam. Resurscenter dövblind Gnesta erbjuder psykosocialt stöd till barn/elever och vårdnadshavare.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH) Hörsel- och döv verksamheten(HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
Anpassade lokaler/miljöer i förskola och skola	För utbildningen ska lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Skollagen 2kap. 35 §, se länklista Detta får också antas gälla utemiljön.		Audiologiska kliniken kan vid behov göra akustikmätning och installera personliga hörhjälpmedel. HDV/BUH ger råd och stöd angående förbättringar i ljudmiljön utifrån åtgärdsförslag från Audiologiska kliniken. Synarbetslaget kan ge råd och stöd hur miljön kan anpassas för att göra den tillgänglig för barnet/eleven utifrån synnedsättningen.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal.
Grundutrustning i förskola/skola	Rektor/förskolechef är i enlighet med samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för grundutrustning i skolan, se länklista.		Audiologiska kliniken kan vid behov göra akustikmätning och installera personliga hörhjälpmedel. HDV/BUH ger råd och stöd angående förbättringar i ljudmiljön utifrån åtgärdsförslag från Audiologiska kliniken. Synarbetslaget kan ge råd och stöd kring lämplig grundutrustning utifrån synnedsättningen.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till förskolans/skolans ledning och till berörd personal. Vid skolplacering på specialskola tillhandahålls grundutrustning att disponera under skoltiden.
Pedagogiska hjälpmedel och läromedel	De grundläggande förutsättningarna för att barnet/eleven ska kunna använda sitt personliga hjälpmedel ansvarar		Audiologiska kliniken kan vid behov ge råd och stöd vid val av pedagogiska hjälpmedel ex. hörslinga, mikrofon och högtalare.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH) Hörsel- och döv verksamheten(HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	förskolan/skolan för. Se samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner, se länklista.		HDV/BUH kan vid behov ge råd och stöd i användandet av pedagogiska hjälpmedel. Synarbetslaget kan ge råd och stöd kring lämpliga pedagogiska hjälpmedel och läromedel för att göra dem tillgängliga för barnet/eleven med kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet. SPRIDA(CFH) kan mot ersättning erbjuda skolpersonal utbildning/kompetensutveckling.	pedagogiska situationen. Främjar och informerar om anpassade läromedel utifrån syn - respektive hörselnedsättning, ger produktionsstöd.
Personliga hjälpmedel	De grundläggande förutsättningarna för att barnet/eleven ska kunna använda sitt personliga hjälpmedel ansvarar förskolan/skolan för. Se samverkans överenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner, se länklista.		Landstinget är i enlighet med samverkansöverenskommelse mellan Örebro läns landsting och Örebro läns kommuner ansvarig för personliga hjälpmedel, se länklista. Audiologiska kliniken förskriver och installerar hörhjälpmedel, samt ger information om hjälpmedlet till elev och personal. HDV/BUH kan vid behov förskriva och ge handledning kring personliga hjälpmedel för	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH) Hörsel- och döv verksamheten(HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
			kommunikation och kognition. Syncentralen förskriver personliga hjälpmedel enligt gällande regelverk för personer med kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet. Vid behov genomförs översyn och justering av personliga hjälpmedel. SPRIDA(CFH) kan mot ersättning erbjuda utbildning och kompetensutveckling för skolpersonal.	
Information och utbildning kring personliga hjälpmedel			Förskrivare informerar och handleder om hjälpmedlets syfte och funktion till barnet/eleven och vårdnadshavare samt från förskolan/skolan anvisad personal, se länklista. Hjälpmedelsguide och Behovstrappor. HDV/BUH kan i samråd med hörselpedagog ge stöd i användandet av det personliga hjälpmedlet.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling i användandet av hjälpmedlet i den pedagogiska situationen.
Skolskjuts	Elever i grundskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka om sådan skjuts behövs			Vid skolplacering vid specialskolor, administreras upphandling och samordning av skolskjuts.

Behov	Ansvarsfördelning			
	Kommuner inom Örebro län	Specifikt för respektive kommun	Landsting	Stat
Barn/elever med funktionsnedsättning kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet	Förskola/skola	Förskola/skola	Örebro läns landsting Barnhälsovården (BHV) Synarbetslaget (Syncentralen, SC och Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH) Hörsel- och döv verksamheten(HDV) Audiologiska kliniken	Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
	med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet. Skollagen 10 kap § 32, se länklista. För gymnasieskolan se kommunens riktlinjer för busskort alternativt färdtjänst.			
Uppföljning och åtgärdsplanering inför förändrad lärosituation/stadiebyte	Förskolechef/rektorer ansvarar.		Audiologiska kliniken förskriver och installerar hörhjälpmedel, samt ger information om hjälpmedlet till elev och personal. HDV/BUH kan på vårdnadshavares uppdrag ge stöd vid förändrad lärosituation. Vid behov kan personal från Audiologiska kliniken delta. Synarbetslaget samverkar efter önskemål från vårdnadshavare i planering inför förändrad lärosituation/stadiebyte.	Erbjuder kompletterande specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och till berörd personal.